Răzvan MAZILU: ...în Grecia

„Dansul este un esperanto al corporalității"

Gina Șerbănescu: *Într-o vreme în care arta pendulează între autenticitate și criză, ce statut și ce funcție acordați dansului? Are el o poziție privilegiată în raport cu alte arte?*

Răzvan Mazilu: Faptul că trăim într-un haos îngrozitor se reflectă și asupra artei, asupra creatorilor, din păcate. În spațiul românesc, și nu doar aici, cred că arta dansului a rămas unul dintre puținele intervale nealterate, un loc al emoției pure, al onestității față de public. Extrem de rar am văzut într-un spectacol de dans ceva vulgar, făcând concesii aplauzelor imediate. E adevărat, foarte multe lucruri nu se prea întâmplă pe scena dansului românesc, dar, măcar din punctul de vedere al rigorii și al disciplinei, situez producțiile de dans deasupra majorității spectacolelor de teatru.

G.Ș.: *Spectacolul de la Teatrul Odeon,* Portretul lui Dorian Gray, *se bucură de un mare succes de public. Se simte că e „vremea lui Dorian". Totuși, nu este pentru prima dată când aduceți în peisajul artistic românesc un spectacol de teatru-dans. În ce măsură credeți că această formă de artă este fidelă intențiilor artiștilor și ce șanse sunt ca ea să se impună în fața publicului românesc?*

R.M.: Un spectacol de teatru-dans are aceleași șanse în fața publicului ca orice alt spectacol. Condiția este ca el sa fie, pur și simplu, un spectacol bun. În ceea ce privește intențiile artiștilor români, cred că aceștia sunt, în mare parte, debusolați, tocmai din pricina haosului de care vorbeam mai sus. Există însă o oarecare disponibilitate către acest gen. Știu și regizori care au făcut teatru-dans numai pentru că este „la modă"...

G.Ș.: Portretul lui Dorian Gray *este o operă paradigmatică pentru epoca în care a fost scrisă, dar poartă, în același timp, un mesaj universalizabil. Există, însă, nenumărate alte opere care se bucură de un privilegiu similar. Și totuși, de ce* Dorian*? Ce justifică alegerea întrupării acestui personaj?*

R.M.: Fascinat de complexitatea personajului, sedus de decadentismul textului, îmi doream din adolescență să îl aduc la rampă pe *Dorian.* Totul s-a întâmplat abia acum, și mi se pare cu atât mai minunat. Cu tot ceea ce am făcut înaintea acestui proiect, dar mai ales cu *Portretul...*, am încercat un fel de revoltă față de epoca noastră, cu tot ceea ce înseamnă ea, de la trivialitatea cotidiană, până la contextul cultural îndepărtat de propria-i esență. Cred că avem nevoie mai mult ca oricând de estetismul lui Wilde, de armonie, de frumusețe.

G.Ș.: *Există personaje pe care artistul le regăsește oglindite înăuntrul său și, dimpotrivă, personaje total străine de el... A fost întruparea lui* Dorian Gray *regăsirea a ceva deja preexistent în structura dumneavoastră interioară sau crearea lui s-a impus ca un drum către acest personaj? Și dacă da, cum ați descrie acest drum?*

R.M.: Fiecare avem o parte întunecată a personalității noastre, fiecare avem câte un secret numai de noi știut... *Dorian* face parte, într-un anumit fel, din mine.

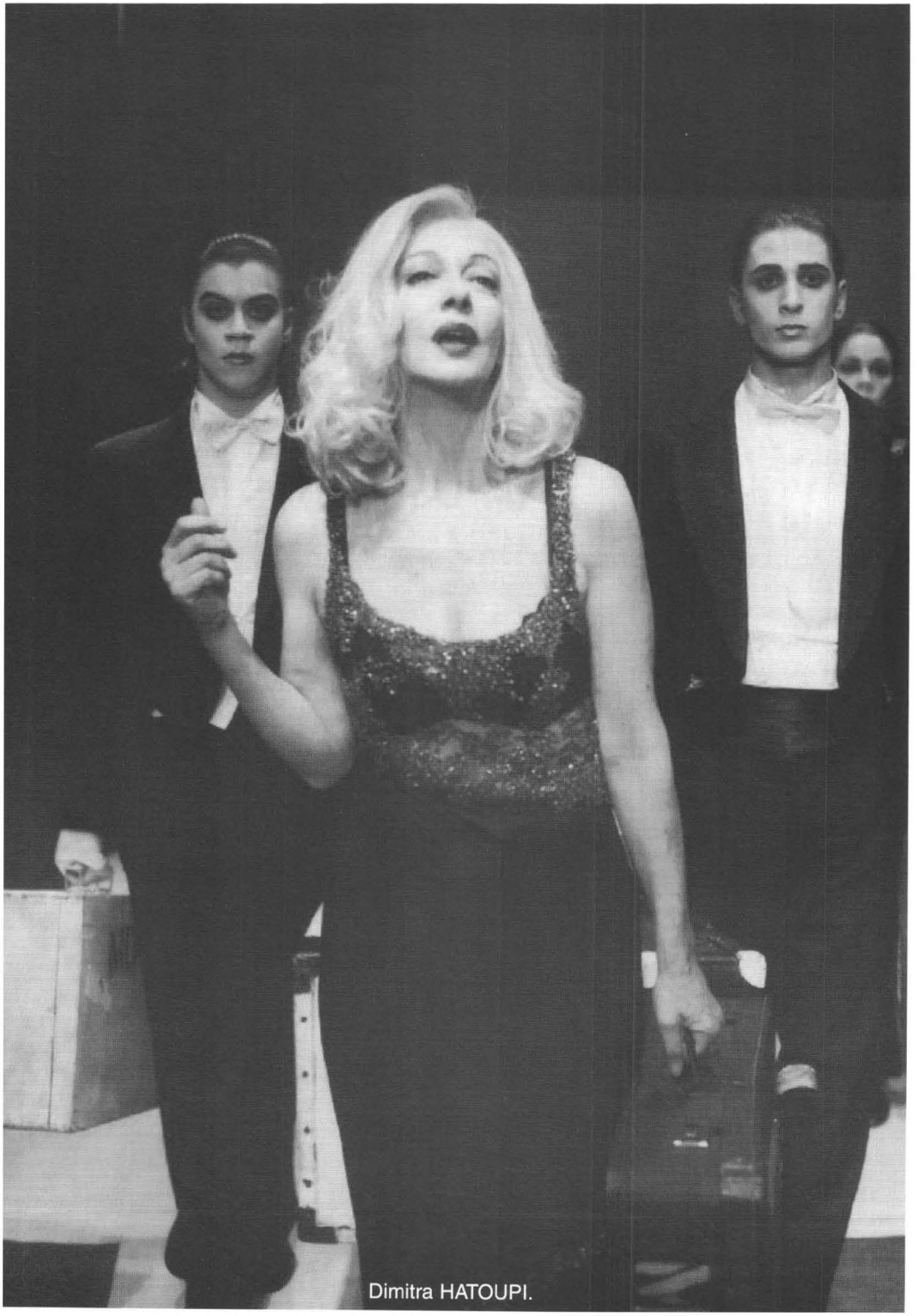

Dimitra HATOUPI.

Am încercat, în același timp, să ajung la el ca spre orice alt personaj, și drumul nu a fost deloc ușor. Mi-e imposibil, însă, credeți-mă, să descriu acest drum.

G.Ș.: *Cum credeți că ar reacționa Oscar Wilde însuși dacă ar fi martorul acestei puneri în scenă a* Portretului lui Dorian Gray*? Dacă ați fi Oscar Wilde și, ca din întâmplare, printr-un joc al timpului, ați ajunge în teatrul în care dansează Răzvan Mazilu, ce ați simți? Cum credeți că ar privi Wilde „dansul lui Dorian" și în ce măsură păstrează această abordare mesajul originar al romanului?*

R.M.: Mi-am pus și eu de multe ori întrebarea: „Ce ar zice Shakespeare dacă ar ateriza în plin postmodernism și și-ar vedea spectacolele?". Eu cred că i-ar plăcea, atât timp cât nu sunt trădați, cât timp mesajul lor există. Lui Wilde sunt sigur că îi plăcea dansul, deopotrivă frivol și profund pentru gustul său. Atâta timp cât autorul nu este trădat, mijloacele contează mai puțin. Cu atât mai mult, o alegere atât de curajoasă, de inedită (aceea a unui personaj titular nonverbal), care încearcă nu doar să păstreze, dar și să sporească misterul în jurul unui mit.

G.Ș.: *Cu riscul de a fi acuzată de snobism sau elitism, trebuie să spun că, de multe ori, în presă ne lovim de mediatizarea unor „activități" care pot trece drept cel puțin ilare, în schimb nu sunt menționate atât cât ar trebui realizări care ne onorează. Mă gândesc acum la recentul dumneavoastră succes cu un spectacol montat la Atena, la Teatrul Dilos, condus de o actriță importantă a Greciei, Dimitra Hatoupi. Cum s-a ajuns la această colaborare și ce ne puteți spune despre ea ?*

R.M.: Dimitra Hatoupi este, realmente, o actriță vedetă a teatrului și filmului, o artistă excepțională. Este, ca și Maia Morgenstern, genul de actriță în care parcă se reflectă, ca într-o oglindă infinită, personalitățile feminine ce au marcat istoria cinematografului. Împreună cu Nikos Anastasopulos (traducătorul lui *Marlene* în greacă), a văzut *Dama cu camelii* chiar la Atena, apoi *Îngerul albastru* pe casetă video. Le-a plăcut felul meu de a vedea, de a înțelege arta spectacolului și m-au invitat să colaborăm. Dimitra Hatoupi este o actriță totală, care cântă și dansează la fel de bine. Iar eu am simțit nevoia să mă reîntorc la o mai veche obsesie, Marlene Dietrich. Așa le-am propus musicalul *Marlene* de Pam Gems.

G.Ș.: *Trebuie să fie cel puțin fascinant să lucrezi cu oameni care vin din alt spațiu cultural (deși în multe privințe asemănător-evident, nu putem scăpa de binecuvântarea sau, după caz, de stigmatul balcanismului). Cum au fost repetițiile la* Marlene*?Împărtășiți-ne câteva impresii despre trupa Teatrului Dilos și despre modul în care ați lucrat cu membrii acestei trupe...*

R.M.: Până la *Marlene*, am mai avut parte de comunicare non-verbală, prin mișcare, cu coregrafi și dansatori din străinătate. Dansul este un esperanto al corporalității. Aveam emoții la întâlnirea cu actorii greci, gândindu-mă că vor exista nuanțe, detalii, mai greu de înțeles. Am avut, încă o dată, norocul de a întâlni artiși adevărați, pe aceeași lungime de undă cu mine. Astfel, proiectul cu *Marlene* s-a transformat într-o experiență profesională și umană unică, o Întâlnire! Din păcate, de cele mai multe ori, actorii români au impresia că știu totul, vin cu prejudecăți, sunt împărțiți între repetițiile la teatru și reclame, asta pentru a supraviețui. Actorii greci stăteau în teatru toată ziua, au înțeles că nu este un spectacol de teatru... „obișnuit", că trebuie să muncească în plus pentru a fi performanți în dans. Așteptau de la mine indicațiile unui coregraf care face regie de teatru, nu ale unui regizor pentru care doar cuvântul contează. Nu spuneau niciodată: „Asta nu pot!". Veneau la repetiții cu o energie pozitivă ce nu putea fi decât constructivă și au crezut în spectacol și în mine.

G.Ş.: *Poate ar suna ca o barbarie o întrebare de genul: „Cum arată spectacolul din Grecia?". Evaluările sunt întotdeauna subiective, fie că vorbim despre creator, fie despre receptor. Dar nu ştiu când vom avea şansa de a vedea spectacolul, aşa că risc o întrebare: cum aţi gândit şi creat lumea din piesa lui Pam Gems?*

R.M.: O lume în alb şi negru, ca un film vechi, din anii '30. Lumina era menită să creeze acelaşi tip de atmosferă. Dacă vreţi semnificaţii, era o lume a contrastelor, un balans între lumină şi întuneric, aşa cum era şi personalitatea lui Marlene Dietrich. Când am citit pentru prima dată piesa lui Pam Gems, am fost surprins să o descopăr pe Marlene cea „din spatele icoanei", o femeie contradictorie, imprevizibilă, extrem de vie, dar şi cu un umor cinic ucigător, ca un fel de scut de apărare în faţa existenţei, a trecerii nemiloase a timpului, o femeie extrem de inteligentă, cu o nevoie perpetuă de a exista în lumina reflectoarelor. Autoarea a distrus mitul, reconstruindu-l. Teatrul Dilos este un teatru intim, gen Teatrul ACT. Aveai astfel impresia că pătrunzi în intimitatea artistei, în sufletul ei, iar ea îşi punea sufletul pe palmă cu o sinceritate pe care puţine personalităţi feminine ale filmului şi-au putut-o permite.

G.Ş.: *Ştiu că aţi mai fost întrebat dacă aţi avut modele pe care le-aţi urmat în carieră. Nu vă voi întreba cine v-a fost modelul, ci pur şi simplu, care sunt acei creatori, fie ei dansatori sau coregrafi, care vă inspiră sau de la care simţiţi că aţi avut de învăţat?*

R.M.: Coregrafi: Mats Ek (pentru nonconformism şi estetica urâtului), Jiri Kylian (pentru muzicalitatea desăvârşită şi caligrafie), Josef Nadj (pentru că filosofează dansând) şi Pina Bausch (pentru tot!). Cele mai multe dintre producţiile lor le-am văzut pe suport video, dar impactul a fost la fel de marcant, mai ales pentru un artist tânăr ce face parte dintr-o generaţie care, am mai spus-o şi cu alte ocazii, a dus lipsă de repere, de modele. În rest, mă inspiră creatorii din sfera artelor plastice. Consider că un coregraf trebuie să aibă o cultură plastică bogată.

G.Ş.: *Orice discurs artistic e marcat de o intenţionalitate care, de cele mai multe ori, e direcţionată către public. Ne puteţi spune care ar fi rolul publicului în desfăşurarea unui act artistic? Este el un receptor pasiv sau prezenţa lui e un factor dinamic în procesul creaţiei?*

R.M.: Foarte rar am întâlnit o sală pasivă, chiar şi atunci când mă întrebam: „Ce caut eu aici?"... Apoi mi-am dat seama că am ce căuta în faţa oricui, în orice loc, că oriunde pot fi oameni gata să-ţi primească mesajul şi, dacă unul dintr-o sută pleacă fericit, atunci poţi să te culci împăcat cu gândul că ţi-ai făcut datoria. Orice mesaj pus într-o sticlă şi aruncat într-un ocean îşi are rostul său, va fi citit de cineva. La fel, orice poezie, cât de neînsemnată, în aparenţă, va emoţiona pe cineva. Câteodată simt sala (care, ciudat, privită de pe scenă e ca un hău negru) caldă, caldă, cu aplauzele în vârfurile palmelor. Alteori e mai rece ca gheaţa, nici o reacţie, te sperii, dar mergi mai departe. Tocmai asta e frumos, că nu ştii ce te aşteaptă în groapa cu lei. Însă, repet, eu niciodată nu am întâlnit un public sută la sută pasiv...

G.Ş.: *De câte ori se finalizează un proiect, artiştii, şi nu numai ei, privesc spre ceea ce va fi. Cum vedeţi drumul dumneavoastră artistic după finalizarea unui spectacol sau după întruparea unui rol?*

R.M.: Habar n-am! Nici nu vreau să ştiu. Un rol/spectacol te marchează, fără îndoială, dar asta o simţi mai târziu. Ştiu doar că, din punct de vedere coregrafic, pentru mine înseamnă un pas înainte...

Gina ŞERBĂNESCU